

Πρόγραμμα Θετικής Διαχείρισης Συμπεριφοράς και Κοινωνικοσυναισθηματικής Μάθησης διάρκειας 12 διδακτικών ωρών, στο πλαίσιο των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων.

Θεματικό Κύκλος:

«Κοινωνική Ενσυναίσθηση και Ευθύνη – Ζω καλύτερα, Ευ Ζην»

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΤΑΞΗ

«Τα Χρώματα που Έμαθαν να Ζουν Μαζί»

Πλαίσιο: Εργαστήρια Δεξιοτήτων – Θεματικός Κύκλος

Κοινωνική Ενσυναίσθηση και Ευθύνη

Διάρκεια: 12 διδακτικές ώρες

Τάξη: Γ΄ Δημοτικού

Σκοπός:

Η καλλιέργεια κοινωνικοσυναισθηματικών δεξιοτήτων, ο σεβασμός των ορίων και η ανάπτυξη θετικών συμπεριφορών μέσα από βιωματική μάθηση, οπτικοποίηση κανόνων και θετική ενίσχυση.

Μαθησιακοί Στόχοι

Οι μαθητές να μπορούν:

- Να κατανοούν τη σημασία των κανόνων στη συνεργατική ζωή της τάξης.
- Να εκφράζουν τα συναισθήματά τους με κοινωνικά αποδεκτούς τρόπους.
- Να ασκούνται στον σεβασμό των ορίων και στη συνεργασία.
- Να συμμετέχουν ενεργά σε ένα σύστημα θετικής ενίσχυσης.
- Να βιώνουν τη χαρά της συλλογικής επιτυχίας και της υπευθυνότητας.

Το πρόγραμμα βασίζεται:

- στη **Θετική Διαχείριση Συμπεριφοράς (Positive Behavior Support – PBS)**,
- στη **Συμπεριφορική Ανάλυση και Οικονομία Συμβόλων (Token Economy – ABA)**,
- στις αρχές της **Κοινωνικοσυναισθηματικής Μάθησης (SEL)**,
- και της **Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας και Υποστηρικτικών Παρεμβάσεων (RTI – Tiered Interventions)**.

Διάρκεια & Δομή – 12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ

1^η και 2^η Διδακτική Ώρα

Θέμα: «Γιατί έχουμε κανόνες; - Η Τάξη ως Ουράνιο Τόξο »

Δραστηριότητα: Προβολή εκπαιδευτικού βίντεο (π.χ. “Η σημασία των κανόνων στο σχολείο”) και συζήτηση.

Στόχοι:

- Να κατανοήσουν τη σημασία των κανόνων στη συνύπαρξη.
- Να αναγνωρίσουν ότι οι κανόνες μας βοηθούν όλους.

Βήματα:

1. Προβολή σύντομου βίντεο (2–3 λεπτών).
2. Συζήτηση:
 - Τι είδαμε;
 - Πώς βοηθούν οι κανόνες;
 - Τι γίνεται όταν κάποιος δεν τους τηρεί;
3. Ανακοίνωση του πλαισίου προγράμματος:
«Θα φτιάξουμε τη δική μας παλέτα κανόνων για να μάθουμε να ζούμε αρμονικά.»

3^η και 4^η Διδακτική Ώρα

Θέμα: Ανάγνωση και επεξεργασία της αφήγησης:

«Τα Χρώματα που Έμαθαν να Ζουν Μαζί»

Στόχοι:

- Να αναγνωρίσουν χαρακτηριστικά συμπεριφορών.
- Να κατανοήσουν τη μεταφορά των “χρωμάτων” ως διαφορετικών προσωπικοτήτων.

Δραστηριότητα:

- Ανάγνωση/Αφήγηση του παραμυθιού.
- Συζήτηση:
 - ο Ποιο χρώμα μας θυμίζει τον εαυτό μας;
 - ο Τι έμαθαν τα χρώματα;
 - ο Πώς μοιάζει αυτό με τη δική μας τάξη;

5^η και 6^η Διδακτική Ώρα

Δραστηριότητα 1: «Τα Όρια των Χρωμάτων» (βιωματική)

Στόχοι:

- Να βιώσουν τη σημασία των ορίων και του προσωπικού χώρου.
- Να αναπτύξουν σεβασμό και ενσυναίσθηση.

Περιγραφή:

Με τη βοήθεια χαρτοταινιών, οριοθετούμε τους “χώρους χρωμάτων”, κινούνται μέσα σε αυτούς, ζητούν άδεια για να μεταβούν στον χώρο ενός άλλου χρώματος και παρατηρούν τη διαφορά με και χωρίς όρια.

Αναστοχασμός:

- Πώς ένιωσα όταν με σεβάστηκαν;
- Τι συμβαίνει όταν ξεπερνώ τα όρια του άλλου;

Δημιουργία συλλογικού συνθήματος:

«Όταν δίνω χώρο, χωράμε όλοι.»

7^η και 8^η Διδακτική Ώρα

Δραστηριότητα 2: «Ο Καμβάς των ορίων» (εικαστική)

Στόχοι:

- Να μεταφέρουν εικαστικά την έννοια του σεβασμού και της συνεργασίας.

Περιγραφή:

Κάθε παιδί ζωγραφίζει έναν “καμβά” με καθαρές ζώνες χρώματος, προσέχοντας να μη “σκεπάσει” τα άλλα χρώματα.

Συζήτηση – Αναστοχασμός:

- Πώς φαίνεται η αρμονία στον πίνακα;
- Πώς μοιάζει αυτό με τη ζωή στην τάξη;

Δημιουργία συλλογικού συνθήματος: «Όταν σε σέβομαι, λάμπουμε μαζί!»

9^η και 10^η Διδακτική Ώρα

Θέμα: Διαμόρφωση Κανόνων της Τάξης – Θετική Διατύπωση

Δραστηριότητα:

Συλλογική διαμόρφωση και ανάρτηση **6 βασικών κανόνων** για την τάξη και το διάλειμμα.

Κανόνες:

1. Μιλάω ευγενικά, για να ακούγομαι.
2. Ακούω προσεκτικά τον δάσκαλο και τους συμμαθητές μου.
3. Χρησιμοποιώ τα χέρια μου για να βοηθώ, όχι για να ενοχλώ.
4. Ζητώ άδεια πριν μπω στον χώρο του άλλου.
5. Ζητώ συγγνώμη όταν κάνω λάθος.
6. Συνεργάζομαι για να τα καταφέρουμε όλοι μαζί.

Στόχοι:

- Να νιώσουν συμμετοχή στη διαμόρφωση των κανόνων.
- Να κατανοήσουν τη θετική διατύπωση ως ενίσχυση επιθυμητής συμπεριφοράς.

Ανάρτηση των κανόνων σε εμφανές σημείο της τάξης.

11^η και 12^η Διδακτική Ώρα

Θέμα: Προσωπικό Τετράδιο και Σύστημα Θετικής Ενίσχυσης

Στόχοι:

- Να βιώσουν τη σημασία της συνέπειας και της προσωπικής ευθύνης.
- Να ενισχυθεί η εσωτερική παρακίνηση μέσω θετικής ενίσχυσης.

Περιγραφή – Εφαρμογή Token System:

- Κάθε μαθητής έχει **προσωπικό τετράδιο**.

- Κάθε μέρα που τηρεί τους 6 κανόνες, λαμβάνει **ένα αστεράκι**.
- Στο τέλος κάθε εβδομάδας, ανάλογα με τον αριθμό των αστεριών, λαμβάνει **έπαινο προσωπικής προόδου**.
- Στο τέλος κάθε μήνα, **η τάξη ως ομάδα** μετρά όλους τους επαίνους και, αν έχει συγκεντρώσει τον στόχο (π.χ. 30 επαίνους συνολικά), κερδίζει **ομαδικό ενισχυτή**:
π.χ. προβολή ταινίας ή “Μετάλλιο του Μήνα”.

Αναστοχασμός:

- Πώς νιώθεις όταν κερδίζεις ένα αστεράκι;
- Τι σημαίνει να συνεργάζεται όλη η τάξη για έναν κοινό στόχο;

Αξιολόγηση Μαθητών

- **Διαμορφωτική αξιολόγηση** μέσα από παρατήρηση συμπεριφορών.
- **Ομαδική ανατροφοδότηση** στο τέλος του προγράμματος.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- ΙΕΠ (2023). *Εργαστήρια Δεξιοτήτων – Οδηγός Εκπαιδευτικού*.
- Sugai, G. & Horner, R. (2020). *Positive Behavioral Interventions and Supports (PBIS)*.
- Alberto, P. & Troutman, A. (2019). *Applied Behavior Analysis for Teachers*.
- CASEL (Collaborative for Academic, Social and Emotional Learning). *SEL Framework*.
- Δαφέρμου, Χ. (2018). *Ψυχοκοινωνική ανάπτυξη και σχολική συμπεριφορά*.

Προσαρμογές για μαθητές με αυξημένες ανάγκες

- Μικρότερες ομάδες (6–8 παιδιά).
- Οπτικά σύμβολα για κανόνες και αστεράκια.
- Άμεση και συχνή ενίσχυση.
- Επαίνους με λεκτική ή σωματική επιβεβαίωση.

Τελικό Μήνυμα του Προγράμματος

«Οι κανόνες δεν είναι για να μας περιορίζουν,
αλλά για να μας βοηθούν να λάμπουμε όλοι μαζί.»

